WSTĘP

Rozwój teorii nauk o zarządzaniu, a także nowe paradygmaty i kierunki dyskursu naukowego w dyscyplinach pokrewnych w dziedzinie nauk ekonomicznych, tj. w ekonomii i finansach, w istotny sposób determinują wnioskowanie oparte na indukcji. W szczególnym stopniu właśnie indukcja, poprzez swoistą obserwację kolejnych studiów przypadku, zdarzeń gospodarczych, a także zjawisk o charakterze makroekonomicznym, pozwala na formułowanie prawidłowości życia gospodarczego. Zarówno praktycy, jak i naukowcy we wnioskowaniu bądź w podejmowaniu decyzji menedżerskich również kierują się dedukcją. Zakłada ona możliwość poprawnego wnioskowania w określonych granicach wyznaczonych najczęściej przez poziom ugruntowanej wiedzy i przekonań popartych doświadczeniem zawodowym. To właśnie sprawia, że niezwykle ważne jest zdobywanie doświadczeń oraz wielokontekstowe budowanie wiedzy ukierunkowane na optymalizację działań gospodarczych, szczególnie w dzisiejszych niezwykle dynamicznie zmieniających się realiach funkcjonowania organizacji.

W związku z tak postawioną tezą redaktorzy niniejszej monografii podjęli próbę połączenia wielu na pozór odległych, a jednak często znajdujących wspólny mianownik obszarów z dziedziny nauk ekonomicznych. Zapraszając do opublikowania wyników swych badań autorów z różnych ośrodków akademickich w Polsce, mamy nadzieję oddać w ręce Czytelnika interesujący zbiór opracowań podzielonych na cztery homogeniczne tematycznie sekcje: (1) kreacja wartości organizacji, (2) społeczna odpowiedzialność biznesu, (3) finanse i bankowość, a także (4) analizy sektorowe.

Pierwsza część opracowania odnosi się do problematyki kreowania wartości w organizacji. W opinii autorów, choć wydaje się to już nie-

mal aksjomatem w teorii nauk o zarządzaniu, wartości niematerialne mogą być rozumiane jako jeden z głównych czynników tworzących organizację. Wartość pojmowana jako zasób niematerialny przedsiębiorstwa stanowi bowiem istotny, jeśli nie najważniejszy fundament odpowiedzialnego biznesu (CSR). Takie stanowisko determinuje określony sposób podejmowania decyzji w organizacji, w której priorytetem jest osiągnięcie równowagi między efektywnością samej jednostki gospodarczej a szeroko pojętym interesem społecznym. Warto zwrócić uwagę na takie kwestie, jak uznawane wartości, normy, reputacja i zaufanie, powszechnie traktowane jako elementy wartości niematerialnych. Kształtowanie wartości odbywa się również na skutek działań klientów. Mogą się oni przyczynić do poprawy jakości usług oraz wzrostu wartości. Wykorzystanie metody Servqual umożliwia klientom współtworzenie usługi w każdej organizacji usługowej oraz przypisanie wartości konkretnym elementom usługi (pomiar wartości usługi staje się możliwy), co z kolei prowadzi do zidentyfikowania kierunków doskonalenia jej polityki jakości. Istotnym aspektem budowania wartości jest również kultura otwartości na zmiany. Najważniejsza obserwacja wynikająca z analizy kolejnych, nowszych modeli kultur organizacyjnych to konsekwentne przypisywanie coraz większej roli stosunkom międzyludzkim w organizacji. W dużym stopniu decydują one o sukcesie procesu zmiany, czego miarą jest przystosowanie się przedsiębiorstwa do nowych realiów gospodarczych oraz wyznaczanie nowych trendów, a to z kolei, jak zauważają autorzy tej części opracowania, dokonuje się m.in. przez tworzenie innowacyjnych produktów oraz modeli biznesowych.

Druga część monografii została poświęcona aspektom związanym ze społeczną odpowiedzialnością biznesu. W tym zakresie CSR został powiązany ze zjawiskiem współczesnych migracji, w szczególności w odniesieniu do praw człowieka na rynku pracy. Budowa i upowszechnianie standardów odpowiedniego traktowania cudzoziemców na rynku pracy winna być powiązana w pierwszej kolejności z przekonaniem przedsiębiorców o wartości praw i wolności człowieka, idei humanitarnych, a wreszcie – samej etyki biznesu. Analizując to zjawisko z drugiej strony, społeczna odpowiedzialność biznesu to już

nie tylko moda, ale niemal konieczność, która pozwala na zdobywanie potencjalnych klientów przy jednoczesnym kształtowaniu kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa.

W trzeciej części opracowania zostały wyodrębnione wieloaspektowe zagadnienia problemowe z szeroko pojętego obszaru finansów i bankowości. Autorzy wysnuwają tu tezę o wyjątkowym znaczeniu przedsiębiorstw stawiających na innowacje, co w ich przekonaniu ma znaczący wpływ na rozwój gospodarczy kraju. W finansowaniu działalności tychże podmiotów istotną rolę odgrywają fundusze wysokiego ryzyka. Rynek kapitałowy jest uważany za najszybciej rozwijający się na rynku światowym segment, który każdego roku dostarcza coraz więcej funduszy napędzających światową gospodarkę. Fundusze tego typu pozwalają wielu *start-upom* osiągać zamierzone cele i wpływać w horyzontalnej perspektywie na maksymalizację ich wartości. W tej części monografii autorzy wskazali również na problemy w finansowaniu przedsięwzięć sektora MSP. W szczególności odnieśli się do dyskusji na temat braku refinansowania części nakładów inwestycyjnych w miejsce bezpośredniego finansowania prac mających na celu wytworzenie innowacji.

W działalności MSP dużą rolę odgrywają również instytucje finansowe. Proponują one przedsiębiorcom nie tylko podstawowe produkty, takie jak rachunek bankowy czy bezpłatne przelewy zewnętrzne, lecz także bardziej nowatorskie rozwiązania, jak dostęp za pośrednictwem banku do usług prawnych, doradztwa podatkowego i księgowości, lokaty typu *overnight*, usługi doradztwa mobilnego, linia gwarancyjna, platforma wymiany walut, faktoring czy wreszcie akredytywa. Małe i średnie przedsiębiorstwa są z punktu widzenia sektora bankowego w Polsce atrakcyjną i perspektywiczną grupą klientów. Atrakcyjność tego segmentu podmiotów wynika przede wszystkim z samej ich liczby i ze znaczenia dla gospodarki, a także często ze zwiększonego zapotrzebowania w ich działalności gospodarczej na finansowanie zewnętrzne.

Ostatnia część monografii zawiera analizy sektorowe. Został w niej poruszony m.in. problem warunków funkcjonowania polskich przedsiębiorstw z uwzględnieniem otoczenia dalszego, szczególnie ekonomicznego i społecznego. W tej części nakreślono również obecne problemy

regulacyjne Unii Europejskiej. Analizę dalszego otoczenia przedstawiono w kontekście uwarunkowań rozwoju rynku gazu w Polsce. W tym zakresie doświadczenia wybranych państw europejskich (np. Belgii) pokazują, że jest możliwa bardzo zaawansowana forma kooperacji pomiędzy dostawcami z różnych stron świata a europejskimi odbiorcami gazu. Istotnym elementem funkcjonowania przedsiębiorstw jest także konkurencyjność. Odgrywa ona rolę mobilizującą w kontekście ryzyka i kreatywności, co w dłuższej perspektywie wpływa na poprawę jakości życia i poziom dobrobytu społecznego. Jest to również warunek konieczny efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw na rynku. Współczesne podmioty gospodarcze ukierunkowane na osiągnięcie wysokiej pozycji konkurencyjnej są już niemal zmuszone do uwzględniania w podejmowanych procesach decyzyjnych wieloaspektowych czynników wpływających na ich pozycję rynkową. Analizując wybrane sektory gospodarki, autorzy zaliczyli do takich czynników m.in. odnawialne źródła energii, które determinują specyficzne i nowe warunki funkcjonowania przedsiębiorstw wielu gałęzi gospodarki.

Zagadnienia szczegółowo opisane w kolejnych rozdziałach niniejszej monografii wskazują na bardzo dużą złożoność i różnorodność wyzwań, którym muszą stawić czoła zarządzający współczesnymi organizacjami w dobie globalnej gospodarki rynkowej. Procesy konsolidacyjne i globalizacyjne skutkują z jednej strony wieloma ułatwieniami w obrocie gospodarczym i przepływie kapitału oraz powodują znaczące obniżenie kosztów działalności. Natomiast z drugiej strony generują wiele nowych typów ryzyka, które nie było w poprzednich dekadach tak znaczące lub nie występowało w ogóle. Zamknięte na konkurencję zewnętrzną rynki lokalne w zasadzie należą już do przeszłości, ponieważ transfer kapitału i produktów sprawił, że obrót gospodarczy ma już charakter międzynarodowy, co stworzyło nowe paradygmaty w zakresie kreacji i zarządzania wartością. Nacisk na działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu jest wyrazem wyżej wskazanych trendów, a jego praktyczny wymiar jest jeszcze w fazie rozwoju. Rola rynków finansowych oraz sektora bankowego w rozwoju podmiotów gospodarczych w ostatnich dekadach także znacząco ewoluowała. Postęp technologiczny i zmiana charakteru

usług w dużym stopniu uprościły dotychczas stosowane procedury, co odczuły bodaj wszystkie sektory gospodarki światowej. Redukcja kosztów oraz rosnące tempo transakcji przyczyniły się znacznie do jej dynamicznego rozwoju.

W ramach podsumowania należy stwierdzić, że problematyka zestawiona w niniejszej monografii podkreśla rolę współczesnych przemian i wskazuje ich wielowymiarowy, globalny zasięg. Zagadnienia, narzędzia i modele omawiane na łamach niniejszego wydawnictwa mogą się przyczynić do dalszego stymulowania rozwoju oraz kreowania wartości podmiotów działających w kluczowych sektorach zarówno krajowej, jak i światowej gospodarki rynkowej.

Redaktorzy opracowania, mając świadomość prawa do wyrażania własnych poglądów przez autorów artykułów publikowanych w niniejszej monografii, nie identyfikują się w pełni ze wszystkimi zamieszczonymi w książce wnioskami. Te wnioski stanowią wyraz indywidualnie formułowanych poglądów samych autorów i nie można ich uznawać za w pełni zgodne z poglądami zespołu redakcyjnego.

Paweł Antonowicz
Piotr Pisarewicz
Paulina Nogal-Meger

Uniwersytet Gdański, Sopot, czerwiec 2017 r.